
RAPPORT – OMLEGGING AV TRASÉ

VURDERING AV SNØSKUTERTRASÉ SØMÅKVOLVET -
GJOTA

Kunde:	Engerdal kommune		
Prosjekt:	Revidering av snøscooterløyper, Engerdal		
Prosjektnummer:	10210373		
Dokumentnummer:	KU-ENGERDAL-DEL2	Rev.:	00
Dato:	18.06.2020		

Sammendrag:

Engerdal kommune vil revidere sin forskrift om snøskuterløyper i kommunen, legge om enkelte løypetraseer og legge til ca. 4 mil med løyper. Rapport med vurderinger ble lagt ut på høring i februar 2020. I henhold til høringsinnspill, er det foreslått omlegging av traseen mellom Sømåkvolv og Gjota.

Denne rapporten gir en konsekvensvurdering av den foreslåtte omleggingen. Det henvises til opprinnelig rapport, datert 05.02.2020, hvor generelle forhold er beskrevet.

Rapporteringsstatus:

- ☒ Endelig
☐ Oversendelse for kommentar
☐ Utkast

Utarbeidet av: Sigrun J. Jahren	Kontrollert av: Anita Myrmæl
Prosjektleder: Sigrun J. Jahren	Prosjekteier: Yvonne C. Johansen

Andre bidragsytere:

Espen Johnsen (kart), Freddy Xavier Yugsi-Molina (geoteknikk/rasfare), Alain Bradette (støy), Max Emil Waalberg (kulturminner, friluftsliv), Hannah E.E.S. Haga (naturmangfold)

Revisjonshistorikk:

REV.	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KONTROLLERT AV

Innholdsfortegnelse

1	Bakgrunn	4
2	Begrensninger i adgangen til å fastsette snøskuterløyper	5
2.1	Hensyn kommunen plikter å ta	5
3	Vurdering av løypetraseen – Sømåkvolv - Gjota	5
4	Samlet vurdering.....	16
4.1	Oppsummering.....	16
4.2	Forslag til nytt trasékart.....	17
5	Kilder	18

1 Bakgrunn

Bakgrunn for prosjektet er beskrevet i rapport datert 05.02.2020. Engerdal kommune reviderer sin forskrift om snøskuterløyper i kommunen, legger om enkelte løypetraseer og legger til ca. 4 mil med løypetraseer. Ut fra høringsinnspill til endringsforskrift, er det foreslått en omlegging av løypetrase 13, mellom Sømåkvolve og Gjota. Figur 1 viser trasékart i endringsforskrift, med foreslått omlegging.

Figur 1. Trasékart i endringsforskrift fra februar 2020. Foreslått omlegging er tegnet med rødt.

2 Begrensninger i adgangen til å fastsette snøskuterløyper

Motorferdsellovens § 4a og forskriftens § 4a legger begrensninger i adgangen til å fastsette løyper. Løypefastsettelsen skal unngå verneområder etter naturmangfoldloven, nasjonale villreinområder, ulemper for reindrift og inngrep i terrenget. De foreslåtte løypene berører ikke nasjonale villreinområder og krever ikke terrenginngrep.

2.1 Hensyn kommunen plikter å ta

Motorferdselloven og forskriften lister opp en rekke hensyn som kommunen plikter å ta ved fastsetting av løyper. Dette omfatter støy, friluftsliv, naturmangfold, bolig- og hytteområder, landskap, kulturminner, kulturmiljø og sikkerhet for de som kjører og andre. Kommunen bør ikke fastsette løyper som er til vesentlig ulempe for de nevnte hensynene.

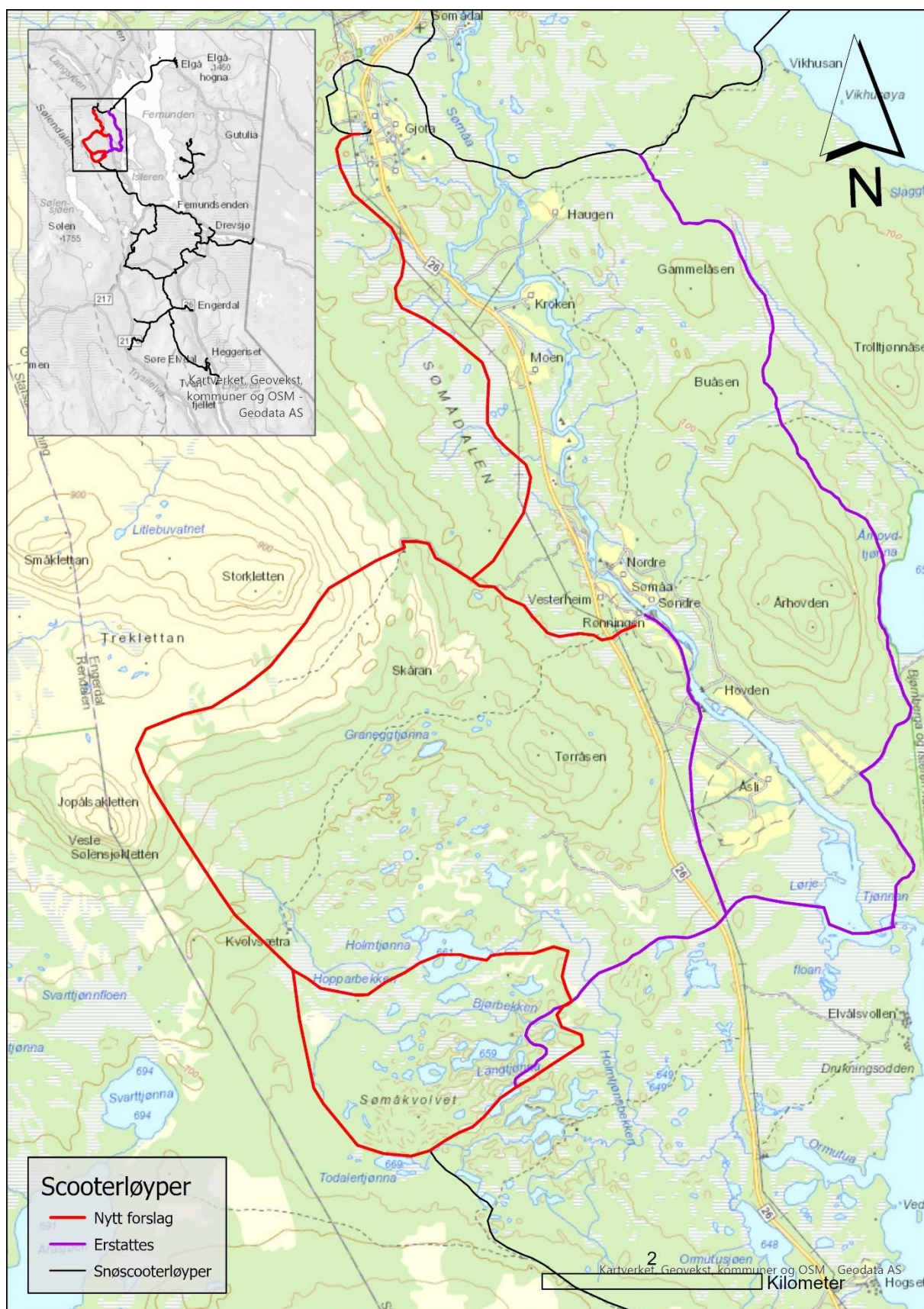
En generell beskrivelse av alle hensyn er gitt i rapport datert 05.02.2020.

3 Vurdering av løypetraseen – Sømåkvolvat - Gjota

Foreslått ny løypetrase er vist i Figur 2. Traseen går i et område uten eksisterende skuterløypetraseer, og er del av en helhetlig løypetrase fra Gløtberget til Elgå.

Fra sør kommer traseen som tidligere foreslått fra Svalåsen og inn via Rundtjønnå til Todalertjønnå. Fra Todalertjønnå følger traseen en gammel vinterbilvei fra 1970-tallet på vestsida av Bjørbekkoppkommet. Deretter går den mot nordvest ut på Setermyra, øst for Storløa, opp på vestsida av Kvolvsætra, og videre opp i østkanten av Jopålsakletten (dette er eneste mulighet å komme med en skutertrase fra Sømåkvolvat opp i fjellet grunnet et sammenhengende storsteinbelte fra Jopålsakletten til Skårene). Når traseen er kommet opp i snaufjellet svinger den 90 grader mot nordøst, over høyda sørøst om toppen på Storkletten og ned mot gapahuken i Skåran. Deretter følger den skiløypa ned på Slettmoen, svinger så 90 grader ned på myrene inn for Ånestad, og følger deretter nedre skiløype opp til Sømådalen Landhandel. Fra Slettmoen følger traseen påkoblingsløype etter eksisterende skiløype ned til Rønningen.

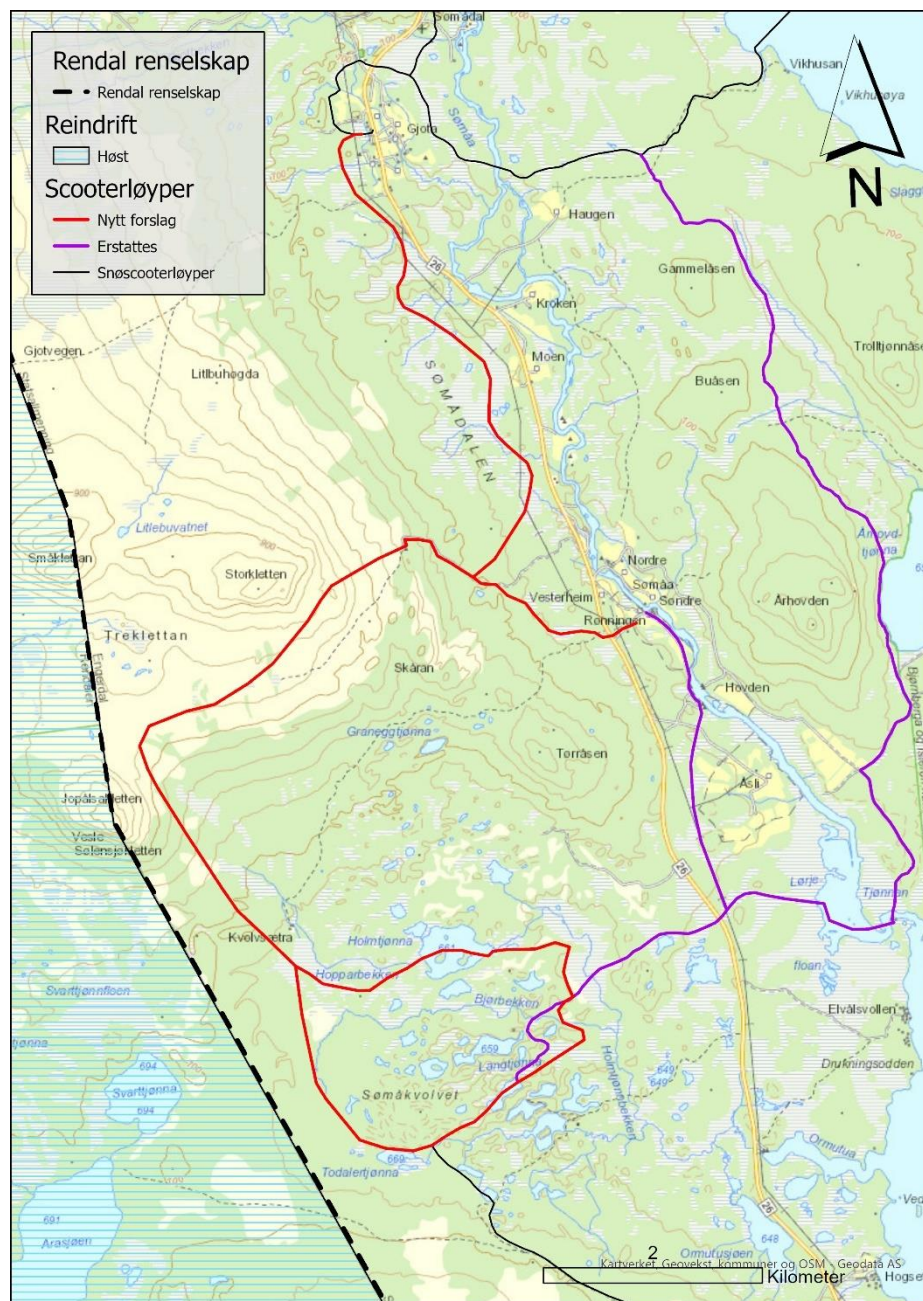
Rundløypa inne i Sømåkvolvat går fra Todalertjønnå videre mot nordøst ned på Abbotjønnå, på sørsida av Bjørbekkloken, svinger på myra nord for Koietomtan mot Holmtjønnmota og opp i sørkant av Holmtjønnrøsta og ut på østkanten av Holmtjønnå. Traseen følger så denne mot vest, svinger av Holmtjønnå øst for Gæljerøsta, opp på nordsida av Bjørbekk-kroken og ut på Setermyra hvor den møter igjen hovedløypetraseen sørøst for Storlørøsta.

Figur 2. Foreslått ny skuterløype (rød), foreslått trasé som utgår (lilla) og foreslått trasé som beholdes (svart).

3.1.1 Reindrift

Traseen ligger med god avstand fra yttergrensen for vinterbeite til Svahken sijte. Grensen for reinområdet til Rendalen renselskap er 250-500 meter vest for traseen (se Figur 3).

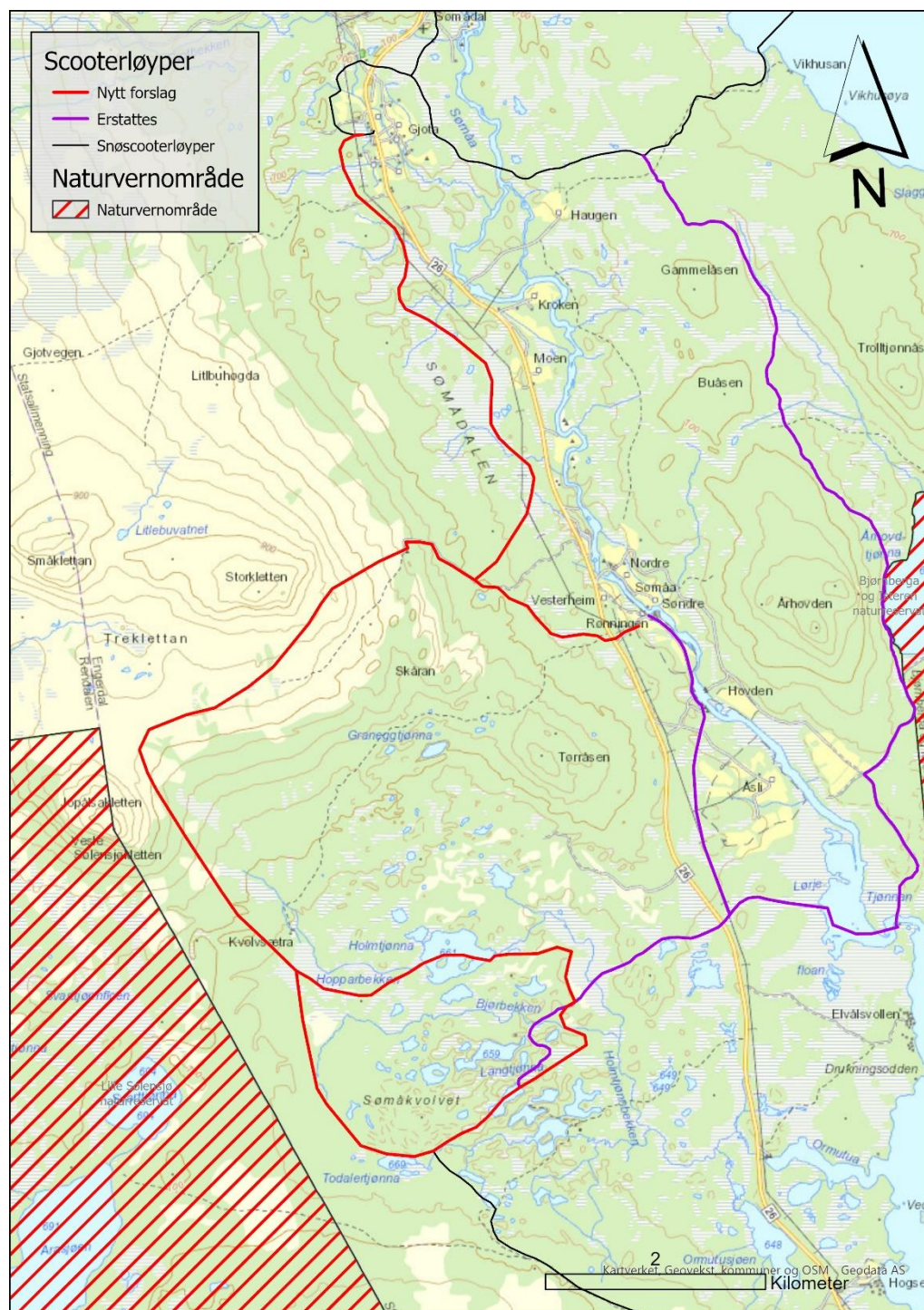

Figur 3. I vest er området til Rendal renselskap (Kilden)

3.1.2 Verneområde

Den foreslåtte traseen går langs Lille Sølensjøen naturreservat, som er skogvern (se Figur 4). Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av spesielle landskapsformer, våtmarksområder med et rikt fugleliv og gammel gran- og furuskog som har særskilt betydning for biologisk mangfold. Naturreservatet er levested for sjeldne og sårbare sopp-

og plantearter og er tilholdssted for sjeldne og truede dyrearter. Traseen ligger 400-500 m unna, så påvirkningen, som i dette tilfellet først og fremst vil være støy, er vurdert som minimal. Foreslått ny trasé erstatter trasé i forslag til endringsforskrift som ved Århovden lå helt i grensa til Bjørnberga og Isteren naturreservat (Naturbase).

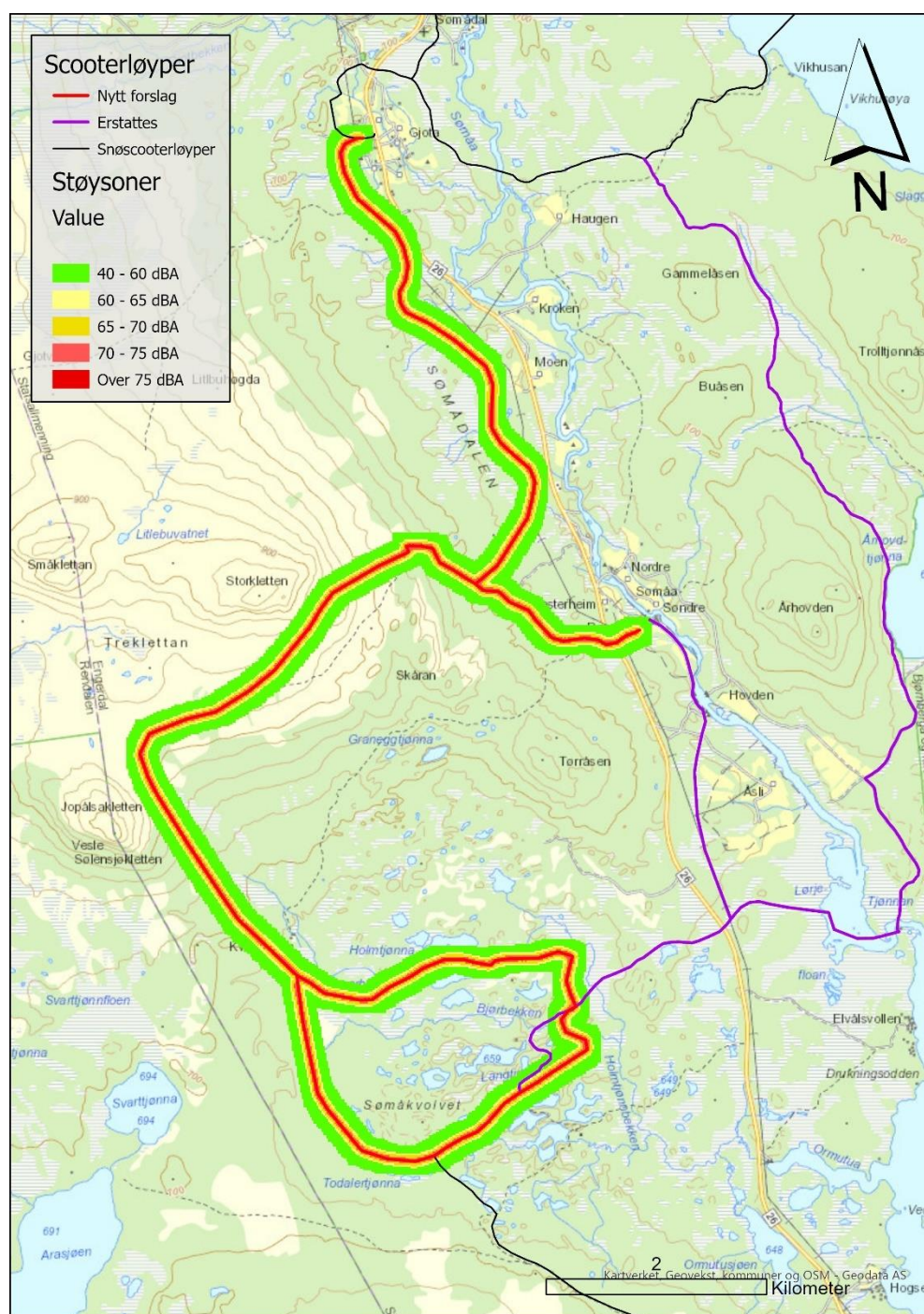

Figur 4. Verneområder i nærheten av traseen (Naturbase)

3.1.3 Støy

Støypåvirkning fra snøskuterløypene er illustrert i Figur 5.

Ved beregningen er det tatt hensyn til hastighetsreduksjon i henhold til gjeldende forskrift ved bebyggelse eller vegkryssing.

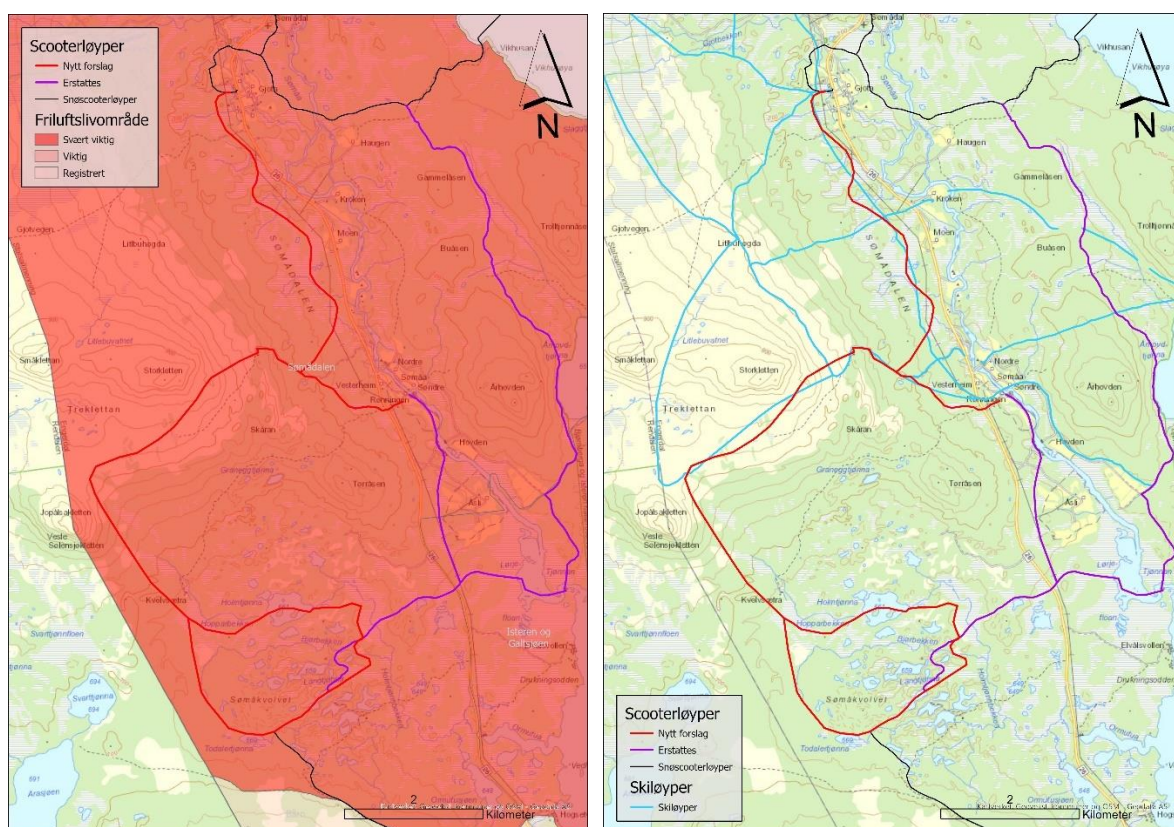
Figur 5. Støykart

3.1.4 Friluftsliv

Sømådalen friluftsområde er kategorisert som svært viktig friluftsområde (Naturbase), se Figur 6. I området rundt Sømådalen er det flere registrerte skiløyper og turløyper. Den foreslåtte traseen vil ifølge kartet krysse skiløypene flere ganger, og over noen strekk gå langs skiløypa. Traseen vil passere gapahuken ved Skåra og følge skiløypa ned mot Slettnmoen. Det er registrert flere skiløyper mellom Rønningen, Jopålsakletten og Sømådalen. Det er uklart om alle skiløypene er i drift, eller om plasseringen i kartet er helt eksakt (der det ser ut som traseen krysser skiløypa flere ganger langs samme strekning, følger nok disse hverandre i terrenget).

Den foreslåtte traseen går gjennom statsallmenningen i Engerdal. Dette er et område der det er åpent for jakt. Det selges småviltkort ved inatur.no for innenbygds og utenbygds i korte perioder om høsten.

Fisking foregår sommer og vinter.

Figur 6. Friluftsområder (venstre; kart.naturbase.no) og skiløyper (høyre; Engerdal kommune)

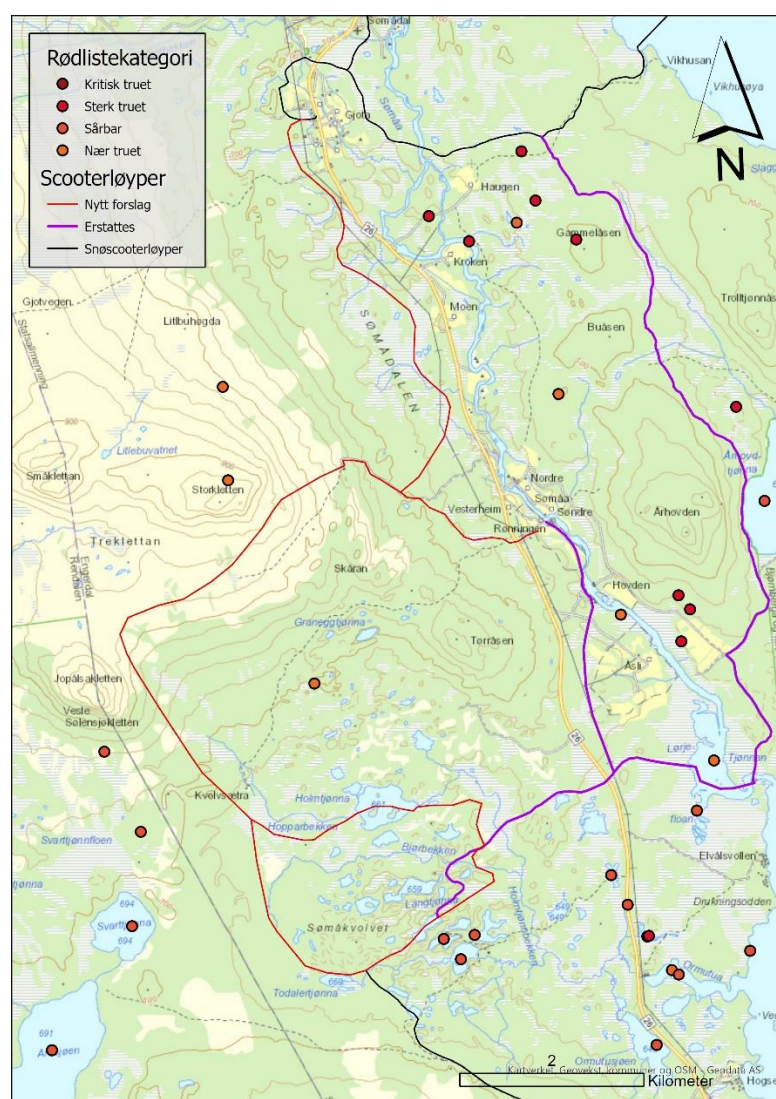
3.1.5 Naturmangfold

Det ligger flere trær og planter som er kategorisert som arter av særlig stor forvaltningsinteresse nær traseen. Den foreslåtte løypetraseen vurderes til å ha ingen eller liten påvirkning på kolagråor og lappfuru, mens slirestarr, dvergtettegras og bleikmyrklegg er karplanter som kan påvirkes av slitasje på feltsjiktet. Vegetasjonsdekket kan påvirkes av snøskuterløyper ved at løypene påvirker temperaturen og snøsmelting, og dette kan føre til mekanisk slitasje (Eide et al., 2015). Den foreslåtte traseen anses likevel ikke til å gi vesentlig skade på vegetasjonen, med den forutsetning av at løypene kun er åpne i perioder med tilstrekkelig snø.

Det er registrert observasjoner av lirype (*Lagopus lagopus*) ved Storkletten og det er sannsynligvis ikke unormalt å se lirype i fjellområdene rundt. Lirype er kategorisert som nært truet (NT) i nasjonal rødliste (rev. okt. 2015). Lirype er også en jaktbar art som hovedsakelig har tilhold i fjellet og i fjellbjørkeskogen. Om vinteren er rypene potensielt sårbare ettersom dette er tiden da fugle- og dyreliv har lite mattilgang, er utsatt for kulde og derfor er på sparebluss. Med begrenset næringstilgang er de avhengig av ro for å få i seg nok mat. Ei snøskuterløype vil potensielt føre til at det blir vesentlig høyere stressnivå for rypene, ved at det blir motorisert ferdsel i fjerntliggende områder hvor sårbart dyre- og fugleliv har fått være i fred vinterstid. Den foreslåtte traseen kan fortrenge dyr og fugler fra de faste hvile- og beiteplassene, og virke negativt inn på kondisjon, reproduksjon og overlevelse.

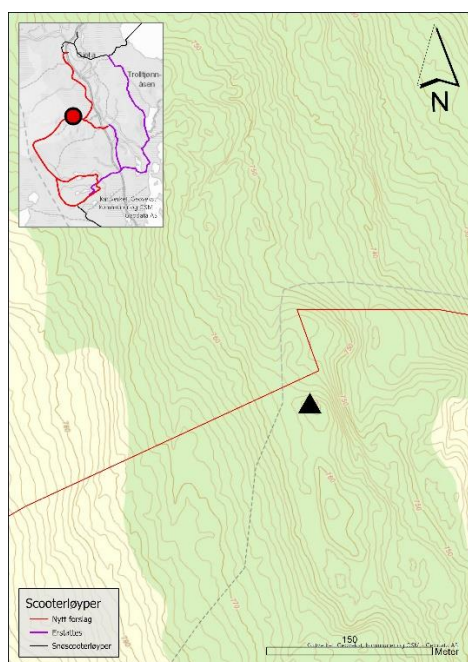
Øst for Sømåkvolve er det et våtmarksområde som er et viktig hekkeområde for de rødlistede artene sjørørre, horndykker (begge i kategorien sårbar, VU) og hettemåke (nær truet, NT). Det er trolig hekkeområde for flere arter. Sømådalen er også et viktig hekkeområde for rovfugl (innspill fra Naturvernforbundet). Det anbefales tiltak for å hindre forstyrrelser i hekkingen. Det kan enten gjøres ved å endre plassering av trasé eller stenge fra januar i det aktuelle området.

Andre registrerte arter som blir berørt av den foreslåtte traseen er kategorisert som livskraftige (LC).

3.1.6 Bolig og hytteområder

Traseen går innom gapahuken ved Skåran (se Figur 8) på veg til Rønningen Camping. Det er et par spredte hytter/buer i Sømåkvolve, som ligger i god avstand til traseen. Kvolvsætra ligger ca. 250 m fra foreslått trasé (se Figur 9). I Gjota/ Sømådalen sentrum går traseen nær bebyggelse. For boliger og hytter nærmest traseen, vil påvirkningen kunne være skuterstøy, se støykart Figur 5.

Figur 8. Gapahuken ved Skåran

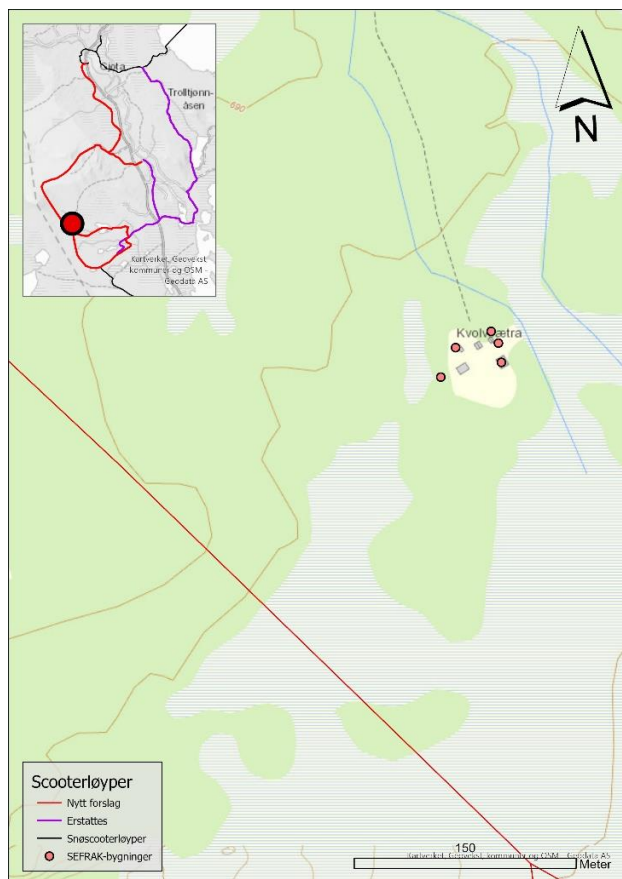
3.1.7 Landskap

Løypa vil være eksponert i landskapet der den stiger opp langs Jopålsakletten, for så å gå langs Trekletten og deretter ned fra Storkletten. Deretter vil løypa gradvis bli skjult av skogbruksområder, men vil potensielt synes der den går langs FV26. Løypa vil ikke innebære terrenginngrep, og landskapet blir således ikke endret.

3.1.8 Kulturminner og kulturmiljø

Det er ikke registrert kulturminner eller kulturmiljø i området der den foreslåtte snøskutertraseen går.

Traseen går ca. 250 m fra Kvolvsætra hvor det er registrert SEFRAK-bygninger (meldepliktig iht. kulturminnelovens §25, se Figur 9). Sætra stammer fra 1800-tallet. Traseen kan med god skilting og informasjon gi økt tilgjengelighet til Kvolvsætra, samt øke kunnskapen og interessen for denne. Traseen er ikke befart og det kan ikke utelukkes at det finnes kulturminner i området som ikke er registrert.

Figur 9. Kvolsætra med registrerte SEFRAC-bygninger (Riksantikvaren)

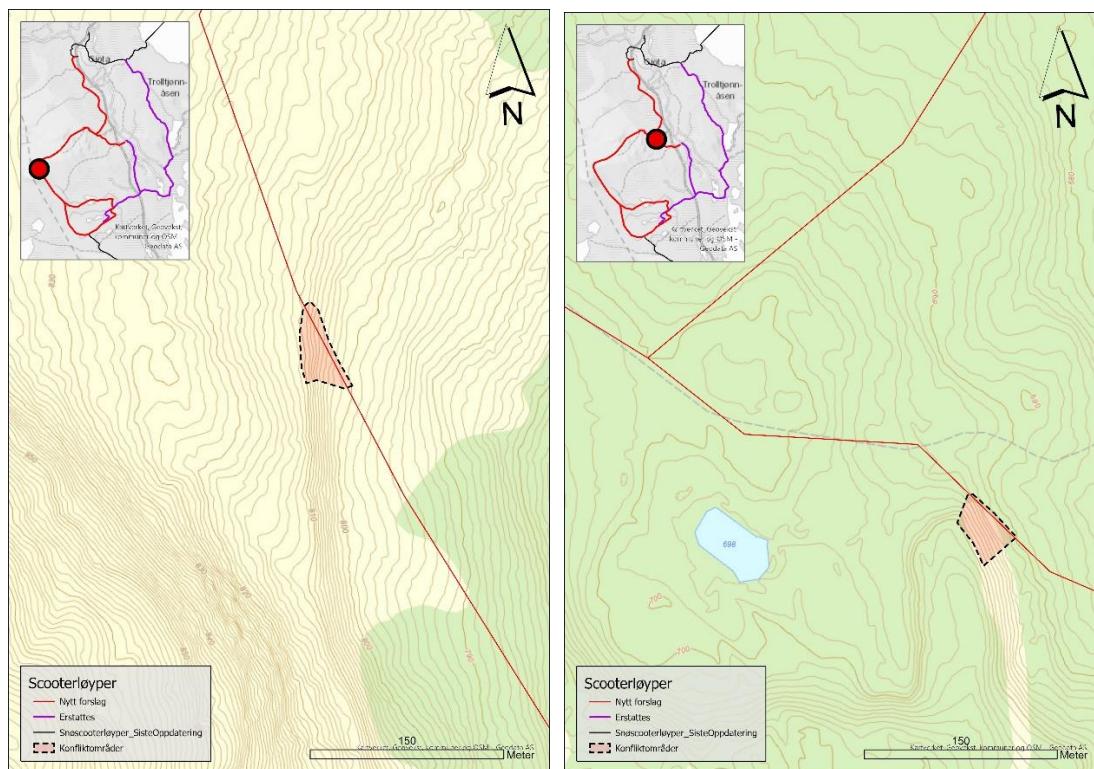
3.1.9 Sikkerhet

Figur 10 viser skredutsatte punkt på traseen. NVE sine kart er grovere, med grid på 10x10 meter, og vil derfor ikke fange opp like mange områder, se Figur 11.

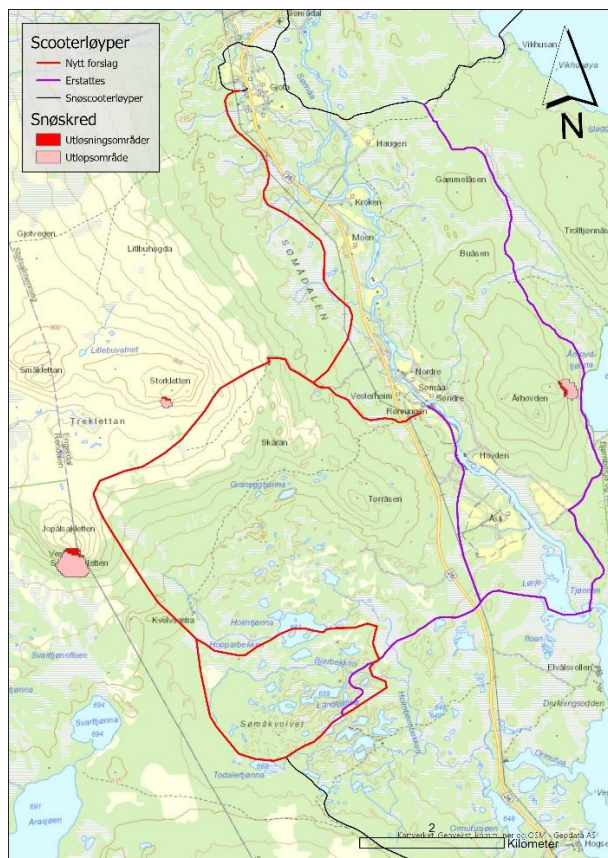
Ved Vesle Sølensjøkletten krysser traseen på kanten av en bratt skråning (se Figur 10, venstre bilde). I skråningen kan snø akkumuleres og rase over traseen. Ved å flytte traseen noen meter østover kan en unngå at mulig ras når traseen. Dette er ifølge kjentmann (Sømåen, 2020) ikke mulig på grunn av stor stein i området. Dersom traseen beholdes uendret, må skredfaren i dette området vurderes nøyere med modellering og befaring.

Nordøst for Skåran krysser traseen nordøst for en mindre bratt skråning (se Figur 10, høyre bilde). Det foreligger fare at skred som raser fra skråning vil nå traseen. Det er her behov for en nøyere vurdering av skredfare inkludert befaring.

Kjentmann (Sømåen, 2020) opplyser at han ikke er kjent med at det tidligere har gått ras i området.

Figur 10. Skredutsatte punkt ved Vesle Sølensjøkletten (bilde til venstre) og nordøst for Skåran (bilde til høyre)

Figur 11. Skredfarekart fra NVE

Traseen går over Holmtjønna. Kjøring på islagt vann er forbundet med fare knyttet til usikker is.

Foreslått trasé krysser FV26 ned mot Rønningen Camping. Krysningpunktet ligger på en rett strekning på fylkesvegen, der sikten er god.

3.1.10 Innspill og vurderinger

Fylkesmannen ytret i 2018 bekymring for at skuteløypene kan øke faren for blanding med villreinstammen (Rendal renselskap) lenger vest. I dialog med Villreinforvaltningen hos FM i desember 2019 ble ikke denne bekymringen vektlagt.

Søket etter kulturminner baserer seg på den informasjonen som kan hentes fra offentlig tilgjengelige databaser. Det er derfor ingen absolutt garanti for at det ikke eksisterer kulturminner som kan komme i konflikt med den foreslåtte traseen. For å minimere sannsynligheten for konflikter med eventuelle kulturminner vil det være hensiktsmessig at det utføres en befaring av en kjentmann i området. Ved eventuelle funn skal disse meldes inn og løypen flyttes utenfor anbefalt buffersoner for gjeldene kulturminne.

Potensielt rasfarlige områder langs traseen må undersøkes nærmere.

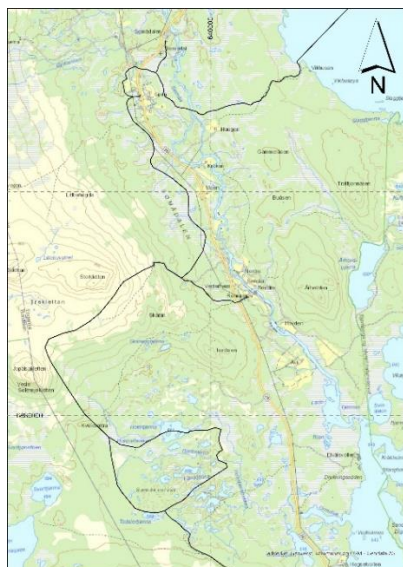
Det anbefales at det må skiltes godt ved kryssing av skiløyper og at det settes en lav grense for tillatt kjørehastighet der det eventuelt oppstår konflikter med allerede eksisterende skiløyper.

Foreslåtte krysninger av FV26 ligger på rette strekninger med god sikt. Erfaringene med krysninger av fylkesvegen har vært gode, er det ønskelig å argumentere for å få godkjent disse.

Traseen vil sannsynligvis gi en positiv effekt for næringslivet både ved Gløtberget og i Sømådalen. Økt tilgang til isfiskevann kan også gi en økning i salg av fiskekort.

3.1.11 Anbefaling

I samråd med Engerdal kommune og Engerdal Snøscooterforening, og forutsatt at skredfare kan utelukkes, foreslås ny trasé som vist i Figur 12.

Figur 12. Foreslått ny trasé.

4 Samlet vurdering

Her gis en samlet vurdering av traseen sin innvirkning på ulike hensyn. Vurderingene som er beskrevet i foregående kapitler er illustrert ved bruk av en tilpasset skala som ofte benyttes ved konsekvensvurderinger. Da vurderingene kommunen plikter å gjøre ved fastsettelse av snøskuterløyper først og fremst fokuserer på ulemper ved løypene, er skalaen tilpasset. I Tabell 6 er stor potensiell negativ påvirkning vist med rød, middels potensiell negativ påvirkning vist med oransje, lite/ingen påvirkning vist med gul, mens potensiell positiv påvirkning er vist med grønn.

Tabell 6. Samlet vurdering av traseens innvirkning på ulike hensyn. Farge rød: stor potensiell negativ påvirkning, oransje: middels potensiell negativ påvirkning, gul: lite/ingen påvirkning, grønn: potensiell positiv påvirkning.

Tema/trasé	13c
Reindrift	
Verneområder	
Friluftsliv	
Naturmangfold	
Bolig- og hytteområder	
Landskap	
Kulturminner og kulturmiljø	
Sikkerhet	
Næringsliv	

4.1 Oppsummering

Snøskuterløyper skal ikke være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften. Foreslått trasé ligger ikke i nærheter av reindriftsinteresser.

Det skal ikke etableres snøskuterløyper i verneområder. Foreslått trasé ligger ikke i verneområder, men foreslått trasé 13 går nær grensen for verneområde.

Engerdal kommune har store områder som er egnet for friluftsliv og har samme verdi for friluftsliv som områdene som blir berørt av eksisterende og foreslåtte snøskutertraseer.

Snøskuterkjøring på snødekt mark er særlig problematisk for rovdyr og hekkende fugl, da de har hekke- og yngleperiode som foregår tidlig på året. Lirype er sårbar på vinterstid, med mindre toleranse for stress som kan følge av motorferdsel nær vinterbeite.

Rovdyr og rovfugl finnes over hele kommunen, eksakt lokalitet for reir og hi er ikke allment kjent. Det forutsettes at Fylkesmannen/Statens Naturoppsyn tar dette inn i sine høringsinnspill.

Snøskuterløypene vil øke tilgjengeligheten til Sømådalen og til Kvolvsætra. Gjeldende forskrift regulerer hastighet i nærheten av bebyggelse.

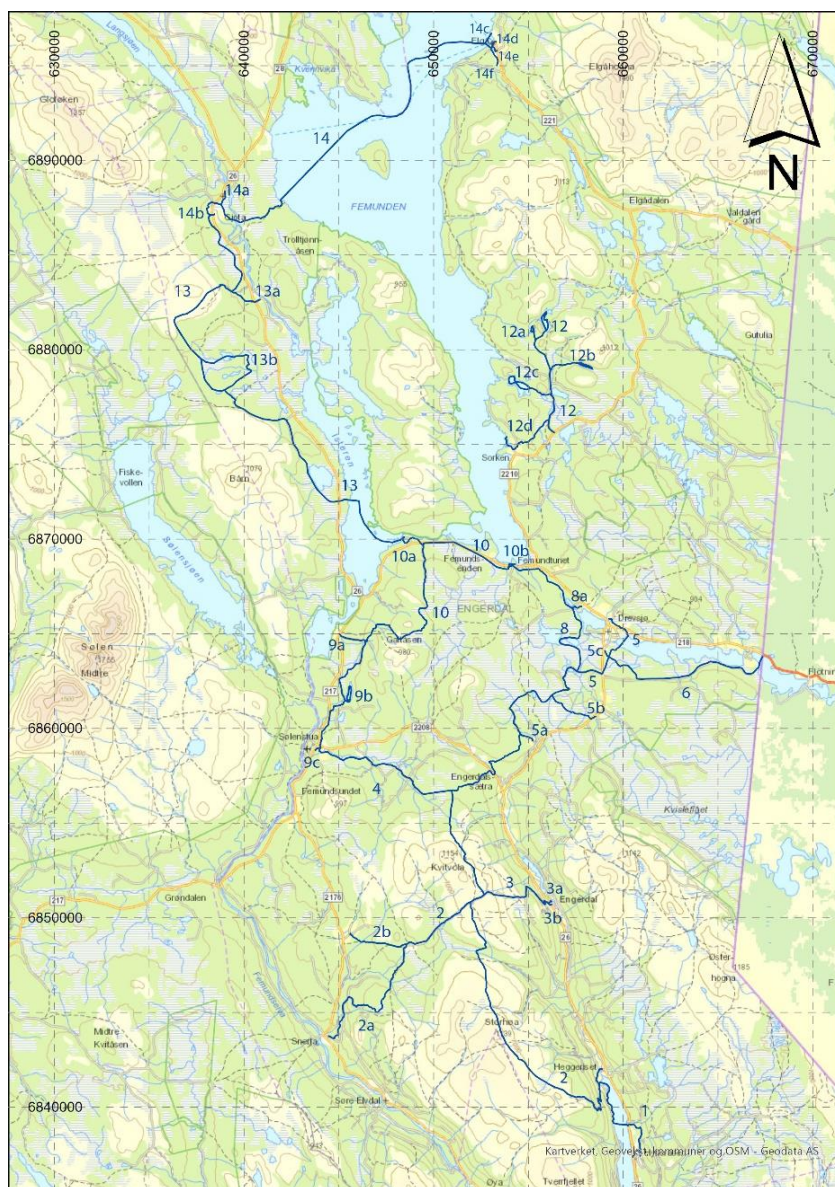
Ingen kjente kulturminner er i konflikt med foreslått løypetrasé.

Vurderinger av skredfare er gjort med utgangspunkt i topografi. For å innskrenke markerte områder med potensiell skredfare, må det gjøres videre studier, som inkluderer befaring, innhenting av lokalkunnskap i forhold til tidligere hendelser og kjent skredfare og modellering der nedbør- og klimadata legges inn.

Utrygg is er alltid en faktor ved ferdsel på islagt vann. Særlig med tanke på klimaendringer mot et mildere og våtere klima er dette viktig. Skiforeningen foreslår som et krav at stålisen er minst 10 cm for at løypa skal være åpen.

4.2 Forslag til nytt trasékart

Figur 13 viser forslag til nytt trasékart med nummerering av traseer i h.t. eksisterende forskrift og forslag til endringsforskrift.

Figur 13. Kart med eksisterende og foreslåtte snøskutertraseer

5 Kilder

Artskart, <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Eide, N.E., Hagen, D., Gundersen, V., Vistad, O.I., Fangel, K., Erikstad, L., Strand, O. & Blumentrath, S. 2015. Sårbarhetsvurdering i verneområder. Utvikling av metodikk for å vurdere sårbarhet for vegetasjon og dyreliv knyttet til ferdsel i verneområder i fjellet. – NINA Rapport 1191

Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1988-05-15-356>

Fylkesmannen i Trøndelag, Reindriftsforvaltningen. Telefondialog med Ola Amdal og Risten-Marja Inga, desember 2019.

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge

Kilden, www.nibio.kilden.no

Kulturminneloven. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1978-06-09-50>

Kulturminnesøk. <https://kulturminnesok.no/>

Motorferdselloven. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1977-06-10-82>

Naturbase, www.naturbase.no

NVE, www.nve.no

Riksantikvarens kartportal, <http://riksantikvaren.maps.arcgis.com/home/index.html>

Rovbase, <http://rovbase.no/>

Skiforeningen. <https://www.skiforeningen.no/sok/?q=istykkelser+scoter>

Sømåen, Odd. Kjentmann. Telefonsamtale den 17.juni 2020